

Declarem il·legal la pobresa

Luís Infanti De La Mora

Vicariat Apostòlic d'Aysén, Xile

L'any 2000 obria grans expectatives per a la humanitat. Semblava un número màgic, favorable perquè un nou mil·lenni canviés el tràgic rumb de la història. El 1948 una llum d'esperança lluïa sobre tots els pobles en acordar un estatut mínim per respectar la dignitat humana, plasmant la Declaració Universal dels DH de l'ONU.

Els sorprenents avenços científics, tecnològics, econòmics i comunicacionals de la segona meitat del segle passat donaven confiança per establir més pau, justícia i prosperitat entre tots els països del món. Això no obstant l'afany depredador de l'ésser humà va posar en marxa una maquinària abassegadora per marginalitzar cada dia més els pobles més fràgils i arribar a posar en seriós perill la supervivència de la humanitat.

Els crits d'alarma van sorgir dels pobles originaris, experts en compartir agraïdament els béns de la Mare Terra. Compartint una vida sòbria, digna, fraterna, en veure's depredats, van sentir-se ofesos en la seva dignitat i empobrits en els seus béns.

Van sorgir sistemes econòmics imposats pel Fons Monetari Internacional i pel Banc Mundial, avalats pels governs dels països, per desmantellar els estats, liberalitzar els mercats, desregularitzar gairebé tots els sectors de l'economia, privatitzar els sectors públics més estratègics, mercantilitzar els béns comuns més essencials per a la vida de qualsevol ésser viu (aigua, terra, aliments...).

L'1% de la població mundial va apropiarse de més riqueses que el 99% restant (informe OXFAM, 19 de gener de 2015). Van esfumar-se els objectius que l'ONU s'havia fixat ja el 1974 per "eradicar la pobresa absoluta" l'any 2000. Vist el vergonyós fracàs, el 1995 la mateixa ONU va replantejar els seus objectius i va fixar la meta de "reduir la pobresa a la meitat" en el món per l'any 2015.

Si bé en molts països els índexs econòmics revelen graus de disminució de la pobresa, a tots s'incrementen els índexs d'inequitat, de desigualtat entre sectors socials i entre països. Impera la injustícia i als més pobres se'ls roba la vida i el futur, marginant-los dels aliments, de l'aigua potable, de la salut, de l'educació de qualitat... se'ls roba la dignitat i la felicitat, condemnant-los a la tortura permanent de la pobresa i a l'esclavitud de la submissió. Sorgeix a vàries parts del planeta la veu dels INDIGNATS, veu profètica i exigent, que planteja i proposa nous rumbos per a la humanitat, veu que qüestiona l'exercici del poder i la presa de consciència del poder dels exclosos.

En aquest context, des de sectors més sensibles a les problemàtiques ecològiques i al drama de la manca d'aigua (element vital per a tot ésser viu), sorgeix la Campanya "DECLAREM IL·LEGAL LA POBRESA", que persegueix que l'ONU, el 2018, en commemorar els 70 anys de la proclamació de la Declaració Universal dels DH, no només emfatitzi allò immoral de la pobresa, sinó que la declari IL·LEGAL. És un imperatiu, una exigència, no pas un "bon desig".

Efectivament la pobresa és producte d'una construcció social, fredament planificada i plasmada en lleis, institucions i conviccions mentals i culturals que promouen i potencien la pobresa. La genocida aliança entre els poders econòmics i polítics ha plasmat un model que sembla respondre al dramàtic principi: "no aconseguim eliminar la pobresa, eliminem els pobres".

La dignitat i la vida dels pobres mereix una valent i decidida presa de consciència de tota la humanitat per crear un "altre món possible", en què, tal com en altres èpoques es va aconseguir declarar il·legal l'esclavitud, donant un pas de major humanitat, avui declarem il·legal la pobresa (no pas els pobres).

Els sistemes econòmics volen fer-nos creure que la pobresa és només un problema econòmic (és pobre qui "viu" amb menys de 2,5 \$ al dia, situació immoral en la qual avui un terç de la humanitat està crucificat); això no obstant, una visió ètica i humana ens fa considerar la pobresa, com tota situació en què la persona és degradada i ferida en la seva dignitat, depredada dels béns naturals amb què Déu ens beneeix a tots i totes, marginada de la participació en les decisions essencials en la construcció del bé comú i de la seva pròpia vida. Els seus rostres soferts i sagnants els reconeixem avui en els desplaçats, en els immigrants, en els pobles indígenes, en els sense terra i sense aigua, en els sense sostre, en els sense veu, en els nens per néixer, en els sense feina... fins i tot en la nostra Mare Terra depredada. Milions de rostres en els quals hauríem de

reconèixer el rostre patint de Crist avui, i en front dels quals també el Papa Francesc ens crida amb força i profetisme a vèncer la nostra indiferència i a fer efectiva i creïble la nostra fe.

L'altra cara de la mateixa moneda de la DESIGUALTAT és la riquesa i l'extrema riquesa. No és pas casualitat que només quinze empreses transnacionals controlin el 50% de la producció mundial. Amb el poder econòmic de les deu persones més riques del món es podria alimentar 1.000 milions de persones que passen gana durant els propers 250 anys.

Són moltes les xifres i estadístiques que a cada país reflecteixen una humanitat i un planeta greument malalts. Creiem que podem i hem de canviar la història. Començant per cada un de nosaltres, en les nostres petites accions, actituds i decisions de cada dia, podem tenir estils de vida més sobris i solidaris, de més comunió, tendresa i sensibilitat envers la natura i envers els nostres similars, reflex de la nostra relació amb Déu, i lluitar per mobilitzar-nos al voltant d'una ètica mundial que ens qüestiona i interpel·la: "Què has fet amb el teu germà?". En una cultura mercantil, no estem disposats a vendre la nostra consciència, ni la nostra dignitat.

Promotor d'aquesta naixent Campanya és el Doctor Riccardo Petrella, Rector de la Universitat del Bé Comú (Sezzano, Verona, Itàlia) qui, juntament amb nombrosos adherents, hem elaborat alguns principis bàsics que fonamenten la Campanya.

- Ningú neix pobre ni escull ser-ho. Tots nosaltres en néixer rebem la vida, abans que "viure" en condicions de pobresa o riquesa. És l'estat de la societat en la qual naixem el que "determina" la nostra "pobresa" o "riquesa", ningú vol ser pobre. Tenim por a la pobresa.
- Arribar a ser pobre. La pobresa no és un fet de la natura, com la pluja. És un fenomen social construït per les societats humanes.
- No és la societat pobre la que "produeix" la pobresa. Els EUA són el país més ric en termes monetaris. No obstant això, l'empobriment de desenes de milions de ciutadans, és part de la seva història.
- L'exclusió produeix l'empobriment. L'exclusió incumbeix tant a l'accés econòmic i social als béns i serveis necessaris i imprescindibles per viure de manera digna i convenient, com a l'accés a les condicions i formes de ciutadania civil, política i social d'avui. L'exclusió correspon al conjunt de la condició humana.

- En tant que estructural, l'empobriment és col·lectiu. Això no implica només una persona sinó els nuclis familiars, poblacions senceres i classes socials determinades.
- L'empobriment és fill d'una societat que no creu en els DH ni en la ciutadania per a tothom, ni tampoc en la responsabilitat política col·lectiva per garantir aquells drets a tots els habitants de la Terra. Els grups dominants no creuen en els DH de vida i ciutadania (universals, indivisibles, imprescriptibles). Si per llei els han de respectar, p.e., per les Constitucions, ells creuen que no són aptes per a tothom.
- Els processos d'empobriment procedeixen d'una societat injusta. Les societats injustes neguen la universalitat, la invisibilitat, la imprescriptibilitat dels drets de vida i ciutadania, i l'accés ha de ser selectiu i condicionat segons les regles i els criteris establerts pels grups dominants.
- La lluita contra la pobresa (l'empobriment) és necessàriament la lluita contra la riquesa desigual, injusta i depredadora (l'enriquiment).
- El "planeta dels empobrits" ha arribat a ser sempre més poblat per l'erosió i mercantilització dels béns comuns feta a partir dels anys setanta. Per als grups dominants el valor individual és el més important. Ho han reduït tot a "recurs" (fins i tot el "recurs humà"). Tot s'ha mercantilitzat, raó per la qual el "dret a l'existència" depèn de la seva contribució a la producció de riquesa pel capital privat. Per això el treball, l'educació, la protecció social, han estat tractats com a "despeses" i per això s'han de racionalitzar, retallar i privatitzar. No hi ha comunitats humanes sinó mercants, no hi ha drets col·lectius sinó poder adquisitiu, no hi ha solidaritat sinó competència i llàstima, no hi ha cooperació i mutualisme sinó "guerra" pels recursos, per la seva pròpia seguretat energètica, hídrica i alimentària.
- Avui dia la pobresa és una de les formes més avançades d'esclavitud, basada en el "robatori d'humanitat i futur".

Per deslliurar la societat de l'empobriment s'han de posar "fora de la llei" les lleis, institucions i pràctiques socials col·lectives que generen i alimenten l'empobriment a nivell local, nacional i mundial.

